

Kalendarium wdrożenia podatkowej części Polskiego Ładu (cz. 1)

Calendar for Polish Deal Tax Changes (part 1)

dr Szymon Obuchowski

Doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Finansowego Uniwersytetu Gdańskiego, ekspert w Departamencie Analiz Podatkowych w Ministerstwie Finansów, ORCID: 0000-0002-5033-9980

Jan Sarnowski, LL.M.

LL.M., doradca podatkowy, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów, Pełnomocnik Ministra Finansów ds. współpracy międzynarodowej w zakresie VAT, ORCID: 0000-0001-5538-0109

Streszczenie

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw¹, wdrażająca do polskiego systemu podatkowego postanowienia podatkowej części Polskiego Ładu, wprowadza znaczące zmiany w konstrukcji wielu danin. W związku z wejściem w życie tej nowelizacji w dniu 1 stycznia 2022 r. podatnicy będą musieli uwzględnić w swojej działalności szereg nowych rozwiązań oraz zmian dotyczących funkcjonujących już w porządku prawnym instytucji. Niniejsze opracowanie naświetla część z nich w ujęciu dynamicznym. Kluczem doboru było następstwo czasowe dat początkowych wywierania przez znowelizowane przepisy wpływu na sytuację podatników, wynikające z natury zmienianych i wprowadzanych instytucji oraz przepisów przejściowych. Omówiono te rozwiązania, na których zasady funkcjonowania podatnicy powinni zwrócić uwagę niezwłocznie i w pierwszej kolejności. Wiele z nich może bowiem wywrzeć wpływ na kształt i zakres ich przyszłych praw i obowiązków. Do przedstawionych w niniejszej publikacji rozwiązań należą: zmiany w ustawach o podatkach dochodowych mające na celu walkę z szarą strefą na rynku pracy, zasady wykupu samochodu poleasingowego, zmiany w opodatkowaniu przychodów z najmu nieruchomości, zasady wspólnego rozliczania się z podatku dochodowego przez małżonków, funkcjonowanie i rejestracja podatkowych grup kapitałowych, ulga na powrót (PIT-0 dla powracających) oraz zmiany wysokości i zasad opłacania składki zdrowotnej przez przedsiębiorców.

Słowa kluczowe: Polski Ład, reformy podatkowe, kalendarium zmian podatkowych.

Abstract

The Act of 29th October 2021 amending the Act on Personal Income Tax, the Act on Corporate Income Tax and certain other acts introduces significant changes in the construction of a number of levies forming the Polish tax system. As a result of their entry into force from January 1st, 2022, taxpayers will have to take into consideration a significant number of new institutions and modifications of current tax provisions. This study illuminates some of them in dynamic perspective. The criterion of their selection was the temporal succession of the start dates of the amended provisions' impact on taxpayers legal situation, resulting from the nature of the amended and introduced institutions and the transitional provisions contained in the Act of 29th October. The amendments and institutions described in the article (changes in income tax acts aimed at the reduction of grey economy in the labor market, rules for the purchase of a post-leasing car, changes in the taxation of income from real estate renting, rules for joint income tax settlement by spouses, operation and registration of tax capital groups, "return relief", changes in the amount and principles of payment of health care contributions by entrepreneurs), will be the first to shape taxpayers rights and obligations. Content of discussed amendments should be taken into account by the taxpayers and therefore known to them as soon as possible, because a number of them may affect the scope of their future tax obligations.

Keywords: Polish Order, tax reforms, calendar of tax changes.

1. Wprowadzenie

1 stycznia 2022 r. to data rozpoczęcia obowiązywania większości zmian podatkowych Polskiego Ładu, tj. regulacji wprowadzonych ustawą z dnia 29 października 2021 r.² Mimo to część z nich zacznie wpływać na sytuację przedsiębiorców jeszcze przed końcem 2021 r. a skutki innych zaczną się pojawiać dopiero w dalszych miesiącach 2022 r. Rzeczywistą dynamikę przekształceń, którym ulegnie w przyszłym roku polski system podatkowy, a także „realny” wymiar czasowy obowiązywania nowych przepisów, można ukazać poprzez uszeregowanie wprowadzanych zmian pod kątem terminów, na które podatnicy powinni zwrócić szczególną uwagę, aby przygotować się do realiów nowego stanu prawnego.

Omówienie wybranych instytucji według tak określonego „kalendarza” ma ważny walor informacyjny. Ukazuje bowiem w praktyczny sposób czynniki, które podatnicy powinni wziąć pod uwagę w kolejnych miesiącach 2022 r. przy planowaniu działań dla dostosowania prowadzonej przez siebie działalności do wymagań nowych regulacji podatkowych. Niniejszy artykuł stanowi zatem chronologiczny przewodnik po podatkowym Polskim Ładzie, ułatwiający przedsiębiorcom oraz osobom zajmującym się ich obsługą podatkową i księgową efektywne przygotowanie się do nadchodzących zmian prawnych.

2. Przed dniem 1 stycznia 2022 r. – przeciwdziałanie szarej strefie w zatrudnieniu

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. przewiduje szereg zmian w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych³. Ich wspólnym celem jest przeniesienie odpowiedzialności podatkowej za nielegalne zatrudnienie – i zarazem związanego z nią ryzyka – z pracownika na pracodawcę. Ten ostatni bowiem, jako silniejsza strona stosunku zatrudnieniowego, korzystając ze swojej pozycji negocjacyjnej, może wymóc na słabszej stronie przyjęcie niekorzystnych dla niej, sprzecznych z prawem warunków zatrudnienia. *Ratio legis* regulacji stanowi dążenie do umieszczenia w przepisach ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. „zachęty” do dochodzenia praw pracowniczych przez pracowników zatrudnionych nielegalnie. Narzędziem do tego ma być zdjęcie z pracowników obawy o poniesienie finansowych konsekwencji z uwagi na istnienie i narastanie, w miarę trwania nieujawnionego stosunku pracy, zaległości podatkowych po ich stronie⁴.

Kluczowym elementem nadchodzących zmian jest nowy art. 14 ust. 2 pkt 20 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. Został on dodany⁵ w celu uściślenia pojęcia nielegalnego zatrudnienia poprzez odesłanie do definicji zawartej w art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁶. Nielegalnym zatrudnieniem w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. będzie zatem zatrudnienie osoby bez potwierdzenia na piśmie w wymaganym terminie rodzaju zawartej umowy i jej warunków⁷.

Nowy art. 14 ust. 2 pkt 20 wraz z art. 14 ust. 2 pkt 21 przywołanej ustawy⁸ nakazują zaliczyć do przychodów z działalności gospodarczej pracodawcy zatrudniającego pracownika nielegalnie, wartość jego pracy oraz jego przychód

z tego tytułu (nowy art. 14 ust. 2 pkt 21; zasada dotyczy również ukrytej części wynagrodzenia pracownika zatrudnionego legalnie). Obie normy realizują w ten sposób zasadę, zgodnie z którą pełną odpowiedzialność podatkową za zatrudnianie pracowników „na czarno” ma ponosić decydujący się na to pracodawca, a zarazem przyjmują (pkt 20) swoistą fikcję prawną polegającą na oszacowaniu wartości pracy zatrudnionej nielegalnie osoby jako równowartości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na dany miesiąc według odrębnych przepisów, w celu dodatkowego doliczenia tej wartości do przychodów z działalności gospodarczej pracodawcy w ramach sankcji.

Dopełnieniem regulacji jest dodanie⁹ do art. 14 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. ust. 2j¹⁰, nakazującego ustalać tak przychód pracodawcy niezależnie od tego, czy wynagrodzenie zostało rzeczywiście zatrudnionemu nielegalnie pracownikowi wypłacone. Wynagrodzenie wypłacane pracownikowi w sposób ukryty, składki na ubezpieczenia emerytalne od niego oraz od wynagrodzenia z tytułu nielegalnego zatrudnienia zostaną wyłączone z kosztów uzyskania przychodu pracodawcy (nowy art. 23 ust. 1 pkt 55c i 55d ww. ustawy¹¹). Na pracodawcy będzie w tych przypadkach spoczywał także cały ciężar finansowy opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne¹² oraz ubezpieczenie zdrowotne¹³, a nie tylko jego część. Przepisy w analogicznym brzmieniu zostaną dodane także do ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych¹⁴.

Kluczową dla podatników informacją jest ta, że okres *vacatio legis* ustawy z dnia 29 października 2021 r. stanowi zarazem okres przejściowy dla obu stron potencjalnie zainteresowanych opuszczeniem szarej strefy – tak pracodawcy, jak i pracownika. Zgodnie z art. 69 ust. 1 tej ustawy, nowe przepisy, ustanawiające wyżej opisane konsekwencje na gruncie ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. i ustawy z dnia 15 lutego 1992 r., mają zastosowanie do przypadków nielegalnego zatrudnienia oraz nieujawniania właściwym organom podatkowym części wynagrodzenia ze stosunku pracy, zaistniałych od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 29 października 2021 r., a zatem od dnia 1 stycznia 2022 r. Oznacza to, że ujawnienie tychże przed końcem roku 2021 nie pociągnie za sobą konsekwencji finansowych dla pracodawców, ponieważ nie powstanie po ich stronie przychód zgodnie z opisanymi wyżej zasadami.

Uzupełnieniem zasad „abolicji” dla podmiotów, które zdecydowały się na wyjście z szarej strefy i zakończenie nielegalnego zatrudnienia i/lub ujawnienie faktu wypłacania ukrytego wynagrodzenia przed końcem 2021 r., zawiera art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 29 października 2021 r. Na jego mocy art. 21 ust. 1 pkt 151 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r., ustanawiający zwolnienie przedmiotowe dla przychodów pracowników zatrudnionych nielegalnie oraz przychodów pracowników zatrudnionych nielegalnie w części, w jakiej pracodawca nie ujawnił ich właściwym organom podatkowym, ma zastosowanie do przypadków nielegalnego zatrudnienia oraz przypadków nieujawniania właściwym organom części wynagrodzenia ze stosunku pracy, zaistniałych przed dniem 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem przypadków, gdy przed tym dniem właściwy organ wszczął postępowanie w związku z tym nielegalnym zatrudnieniem lub nieujawnieniem części wynagrodzenia

ze stosunku pracy. W konsekwencji ani pracownicy, ani pracodawcy, którzy zdecydują się na „wyjście z cienia” w tym czasie, nie poniosą konsekwencji w postaci obowiązku zapłaty podatku dochodowego od przychodów uzyskanych nielegalnie i/lub ukrycie przed dniem 31 grudnia 2021 r. Nie wygaśnie jednak obowiązek uregulowania zaległych kwot składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, jeśli nie były opłacane. Zważywszy na swoistą abolicję w podatku dochodowym dotyczącą zatrudnienia „na czarno” przed dniem 31 grudnia 2021 r., przełom grudnia i stycznia stanowić będzie okres, w którym unormowanie stosunków między pracodawcą a pracownikiem będzie możliwe na szczególnie korzystnych podatkowo warunkach.

3. Przed dniem 1 stycznia 2022 r. – wykup samochodu poleasingowego

Wśród przedsiębiorców będących stronami umowy leasingu operacyjnego istnieje praktyka polegająca na wykupie samochodów objętych umową po zakończeniu okresu jej obowiązywania do majątku prywatnego. W niektórych przypadkach polega to na wykupie samochodu jako przedsiębiorca będący korzystającym w umowie leasingu, odczekaniu 6 miesięcy i dalszej odsprzedaży pojazdu. W tej transakcji stronami są prowadzone przedsiębiorstwo i przedsiębiorca jako osoba prywatna.

W obecnym stanie prawnym, przy założeniu, że wykupiony samochód nie został wprowadzony do majątku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą jako środek trwały, nie był wykorzystywany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej jako składnik majątku przedsiębiorstwa (art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r.), przychód z jego sprzedaży do majątku prywatnego nie jest kwalifikowany jako przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 10 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy). Podlega kwalifikacji jako przychód z odpłatnego zbycia rzeczy (art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. d ww. ustawy). Dochowanie terminu przewidzianego w tym przepisie (6 miesięcy, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło nabycie przez przedsiębiorcę) powoduje, że nie powstaje przychód z odpłatnego zbycia. Co więcej, odsprzedaż do majątku prywatnego nie ma negatywnego retroaktywnego wpływu na rozliczanie rat leasingowych w ramach odpisów z tytułu zużycia samochodu osobowego ani zaliczonych do kosztów uzyskania przychodu wydatków eksploatacyjnych związanych z użytkowaniem samochodu (art. 23 ust. 1 pkt 36 i 46 ww. ustawy). Nie występuje obowiązek dokonania korekty w tym zakresie.

W okresie między wykupem pojazdu będącego przedmiotem zakończonego leasingu a jego dalszą odsprzedażą do majątku prywatnego przedsiębiorca zachowuje także możliwość użytkowania samochodu w ramach prowadzonej działalności gospodarczej jako prywatnego, co wiąże się z prawem do uznania za koszty uzyskania przychodów 20% wydatków eksploatacyjnych (art. 23 ust. 1 pkt 46 w związku z pkt 36 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r.). Prawidłowość takiego postępowania w aspekcie zgodności z prawem podatkowym jest potwierdzona w orzecznictwie sądów i organów podatkowych¹⁵.

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. – na mocy art. 1 pkt 10 lit. b tiret trzecie – dodaje do art. 14 ust. 2 ustawy z

dnia 26 lipca 1991 r. pkt 19 w brzmieniu: „przychody z odpłatnego zbycia składników będących rzeczami ruchomymi, wykorzystywanych na potrzeby związane z działalnością gospodarczą lub przy prowadzeniu działów specjalnych produkcji rolnej, na podstawie umowy, o której mowa w art. 23b ust. 1, przy czym przy określaniu wysokości przychodów przepisy ust. 1 i art. 19 stosuje się odpowiednio”.

Dodatkowo, na mocy art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 29 października 2021 r., do art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. dodany zostanie pkt 4 w brzmieniu: „składników, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 19, nawet jeżeli przed zbyciem zostały wycofane z działalności gospodarczej, a między pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym składniki te zostały wycofane z działalności gospodarczej, i dniem ich odpłatnego zbycia, nie upłynęło 6 lat”.

Konsekwencje są dwojakiego rodzaju. Nowy art. 14 ust. 2 pkt 19 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. powoduje, że przychody ze sprzedaży samochodów uprzednio wykupionych po zakończeniu okresu obowiązywania umowy leasingu będą uznawane za przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 10 ust. 1 pkt 3) zamiast za przychody z odpłatnego zbycia (art. 10 ust. 1 pkt 8 lit. d) i będą podlegać w związku z tym opodatkowaniu jako te pierwsze. W szczególności słowo „wykorzystywanych” nie precyzuje, *kiedy* wykorzystywanych, a zatem przyjęć należy, że wykorzystywanych *kiedykolwiek*. Chodzić będzie więc o wszystkie samochody, które były wykorzystywane na potrzeby związane z działalnością gospodarczą, nawet jeśli po wykupie przestano korzystać z nich w ten sposób. Dodatkowo dalsza odsprzedaż wykupionego samochodu, niepowodująca powstania obowiązku podatkowego, będzie możliwa dopiero po upływie znacznie dłuższego okresu. Zamiast dotychczasowych 6 miesięcy, licząc od końca miesiąca, w którym nastąpiło nabycie, będzie to termin minimalny 6 lat między pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym samochód został wycofany z działalności gospodarczej, a dniem jego odpłatnego zbycia.

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. nie wskazuje szczególnego terminu wejścia w życie nowych art. 10 ust. 2 pkt 4 i art. 14 ust. 2 pkt 19 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r., a zatem zaczną one obowiązywać – tak jak większość przewidzianych w niej zmian – z dniem 1 stycznia 2022 r. (art. 89). Art. 51 ustawy z dnia 29 października 2021 r. precyzuje jednak, że oba nowo wprowadzone przepisy ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. mają zastosowanie do składników majątku nabytych po dniu 31 grudnia 2021 r. Nowe zasady będą więc miały zastosowanie do tych przypadków, w których odsprzedaż samochodu poleasingowego nastąpiła po dniu 1 stycznia 2022 r. Przedsiębiorcy, którzy dokonali wykupu, ale nie odsprzedaży, przed dniem wejścia w życie nowych przepisów, mają na to czas do dnia 31 grudnia 2021 r.

4. Przed dniem 1 stycznia 2022 r. – zmiany dotyczące przychodów z wynajmu nieruchomości

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. wprowadza zmiany w opodatkowaniu przychodów z wynajmu nieruchomości, zarówno tych wynajmowanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, jak i tych wynajmowanych prywatnie.

W odniesieniu do pierwszych, zasadniczą zmianą jest wyłączenie z możliwości uznania za koszty podatkowe odpisów amortyzacyjnych od budynków i lokali mieszkalnych dla podatników obu podatków dochodowych¹⁶. W zakresie najmu prywatnego zmiana polega na wyłączeniu możliwości wyboru opodatkowania przychodów z niego na zasadach ogólnych (z czym wiąże się możliwość rozliczania kosztów uzyskania przychodu czy skorzystania z przepisów o kwocie wolnej od podatku w tym zakresie) i zastąpieniu jej koniecznością opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych¹⁷. Wysokość stawki pozostaje niezmienna (8,5% do wysokości podstawy opodatkowania nieprzekraczającej 100 tys. zł i 12,5% od nadwyżki ponad tę kwotę¹⁸).

Kluczową dla podatników kwestią w kontekście powyższych zmian, niezależnie od tego, czy trudnią się wynajmowaniem mieszkań w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, czy też prywatnie, jest treść przepisu przejściowego – art. 71 ustawy z dnia 29 października 2021 r. Na mocy jego ust. 1 podatnicy osiągający w 2022 r. przychody z najmu nieruchomości (źródło wymienione w art. 10 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r.) mogą dalej rozliczać je na zasadach dotychczasowych, tj. obowiązujących w dniu 31 grudnia 2021 r. Przepis ust. 2 wspomnianego przepisu w analogiczny sposób rozciąga prawo do stosowania dotychczasowych zasad amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych będących odpowiednio budynkami mieszkalnymi, lokalami mieszkalnymi stanowiącymi odrębną nieruchomość, spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkalnego lub prawem do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej, ale tylko pod warunkiem, że zostały nabyte lub wytworzone przed dniem 1 stycznia 2022 r. Oznacza to, że stosowanie zasad wprowadzanych ustawą z dnia 29 października 2021 r. stanie się w pełni obligatoryjne dla wszystkich podatników dopiero od dnia 1 stycznia 2023 r.

5. Po dniu 1 stycznia 2022 r. – możliwość wspólnego rozliczenia się z podatku dochodowego od osób fizycznych przez nowożeńców z roku 2021

W obecnym brzmieniu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. umożliwi małżonkom podlegającym nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu wspólne rozliczenie się od sumy ich dochodów, jeśli istnieje między nimi przez cały rok podatkowy wspólność majątkowa. Ustawa z dnia 29 października 2021 r.¹⁹ pozwala na zastosowanie instytucji wspólnego rozliczenia małżonków także za rok podatkowy, w którego trakcie został zawarty związek małżeński. Dotychczas trzeba było czekać do kolejnego.

Oznacza to, że pary, które zawarły związek małżeński w 2021 r., podlegające nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu i między którymi istnieje wspólność majątkowa, jeśli będą spełnione pozostałe przesłanki warunkujące możliwość skorzystania z preferencji, będą mogły podjąć decyzję o wspólnym rozliczeniu się za rok podatkowy zawarcia małżeństwa. Co ważne, nowe zasady będą obowiązywać już w rozliczeniu za 2021 r. Warunkiem formalnym pozostaje (tak jak dotąd) złożenie stosownego wniosku w zeznaniu podatkowym przez przynajmniej jednego małżonka; termin złożenia

zeznania pozostaje niezmienny, tj. ze względu na układ kalendarza w 2022 r. przypada na dzień 2 maja.

Pozostałe zmiany wprowadzane ustawą z dnia 29 października 2021 r. w instytucji wspólnego rozliczenia małżonków to m.in. zastąpienie możliwości skorzystania z preferencji przez osoby samodzielnie wychowujące dziecko²⁰ prawem do odliczenia od podatku obliczonego według zasad ogólnych kwoty 1500 zł, przy czym przysługuje ono tylko jednemu z samotnych rodziców dziecka²¹. Możliwość skorzystania z instytucji będzie też przyznana podatnikom, których małżonek zmarł w trakcie roku podatkowego lub po nim, ale przed złożeniem zeznania podatkowego²².

6. Po dniu 1 stycznia 2022 r. – zmiany w zasadach tworzenia i funkcjonowania podatkowych grup kapitałowych

Ustawa z dnia 29 października 2021 r., oprócz wprowadzenia alternatywnego względem podatkowych grup kapitałowych reżimu dla holdingów²³, przewiduje zmiany w przesłankach tworzenia podatkowych grup kapitałowych. Należą do nich m.in.:

- 1) zmniejszenie wysokości minimalnego przeciętnego kapitału zakładowego do 250 tys. zł²⁴,
- 2) umożliwienie spółkom tworzącym podatkową grupę kapitałową pozostawania w bogatszej gamie powiązań wewnętrznych²⁵,
- 3) zmniejszenie rygoru formy umowy tworzącej podatkową grupę kapitałową, tj. zastąpienie aktu notarialnego formą pisemną²⁶, oraz
- 4) zniesienie minimalnego progu dochodowości podatkowej grupy kapitałowej na poziomie 2% udziału dochodów w przychodach²⁷.

Zmianom ulegają także zasady funkcjonowania podatkowej grupy kapitałowej, m.in. dopuszczono szerszą gamę czynności restrukturyzacyjnych w obrębie grupy po jej rejestracji²⁸ oraz dodano możliwość przedłużenia istnienia grupy także wskutek zmiany istniejącej umowy zamiast zawierania nowej²⁹ (ta zasada dotyczy jednak tylko umów o utworzeniu podatkowej grupy kapitałowej zawartych po dniu 31 grudnia 2021 r.³⁰).

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. doprecyzowuje również, że odpowiedzialność solidarna spółek tworzących podatkową grupę kapitałową rozciąga się także na podmioty, które tworzyły ją w momencie upływu czasu obowiązywania umowy lub utraty statusu podatnika³¹.

Wszystkie wyżej opisane zmiany oraz pozostałe modyfikacje przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. dotyczące tworzenia i funkcjonowania podatkowej grupy kapitałowej wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2022 r. Biorąc pod uwagę niezmienną treść art. 1a ust. 4 tej ustawy, zgodnie z którym umowa o utworzeniu podatkowej grupy kapitałowej podlega zgłoszeniu przez spółkę dominującą do właściwego według jej siedziby naczelnika urzędu skarbowego, na co najmniej 45 dni przed rozpoczęciem roku podatkowego przyjętego przez grupę, rozwadze podatników mających zamiar skorzystać ze zmian ułatwiających utworzenie takiej grupy należy poddać wybór takiego terminu zgłoszenia umowy, by jej treść była regulowana przepisami w nowym brzmieniu, a zatem po dniu 1 stycznia 2022 r.

7. Po dniu 1 stycznia 2022 r. – decyzja o przeniesieniu miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP) w kontekście tzw. ulgi na powrót

Wśród ulg podatkowych wprowadzonych ustawą z dnia 29 października 2021 r. znajduje się m.in. tzw. ulga na powrót (PIT-0 dla powracających), dodana do konstrukcji podatku dochodowego od osób fizycznych pod postacią nowego art. 21 pkt 152³². Przepis ten przewiduje zwolnienie przedmiotowo-podmiotowe – wolne od podatku dochodowego stają się przychody podatnika, który przeniósł miejsce zamieszkania na terytorium RP³³, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 85 528 zł, osiągnięte ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej i spółdzielczego stosunku pracy, z umów zlecenia, o których mowa w art. 13 pkt 8 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r., z pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej na zasadach ogólnych, stawką 19 i 5%, a także w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Zwolnienie przysługuje na 4 kolejne lata podatkowe, począwszy od roku przeniesienia do Polski miejsca zamieszkania albo od początku roku następnego. Do sumy dochodów, ustalonej na potrzeby stosowania tego rozwiązania, nie wlicza się przychodów zwolnionych na podstawie art. 21 pkt 39, 43 i 44 przywołanej ustawy. Podatnicy, którzy zdecydują się skorzystać z ulgi, mogą złożyć płatnikowi pobierającemu od ich dochodów zaliczki na podatek stosowne oświadczenie, a tym samym obniżą ich wysokość już w trakcie trwania roku podatkowego³⁴.

Dla podatników rozważających skorzystanie z zachęty, kluczowa jest informacja o regulacji zawartej w przepisie przejściowym, tj. w art. 53 ustawy z dnia 29 października 2021 r., zgodnie z którym zwolnienie ma zastosowanie do podatników, którzy przenieśli miejsce zamieszkania na terytorium RP po dniu 31 grudnia 2021 r.

8. Do dnia 21 lutego 2022 r. – wybór ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych oraz podatku liniowego jako formy opodatkowania w świetle zmian w zasadach opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne

Choć ustawa z dnia 29 października 2021 r. nie zmienia dotychczas obowiązujących terminów na złożenie oświadczeń o wyborze opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych oraz tzw. podatku liniowego³⁵, w obu instytucjach wprowadzono zmiany, które podatnicy winni uwzględnić przy podejmowaniu decyzji o wyborze uproszczonej formy opodatkowania.

Najistotniejsza zmiana dla podatników rozliczających się według stawki 19% dotyczy składek na ubezpieczenie zdrowotne. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. wysokość tej składki wyniesie 4,9% podstawy wymiaru składki, ale nie mniej niż kwota odpowiadająca 9%:

- 1) minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia roku składkowego – na potrzeby obliczenia składki od miesięcznej podstawy wymiaru lub
- 2) iloczynu miesięcy w roku składkowym i kwoty odpowiadającej 9% minimalnego wynagrodzenia obowiązującego

w pierwszym dniu tego roku składkowego (1 lutego) – na potrzeby obliczenia składki od rocznej podstawy wymiaru³⁶.

Zmodyfikowano sposób obliczenia podstawy wymiaru składki. W stosunku do przedsiębiorców opłacających podatek dochodowy według stawki 19% oraz w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych zrezygnowano z zasady niepodzielności składki³⁷. Zmianie tej odpowiada wprowadzenie „podwójnego” sposobu wyliczenia podstawy wymiaru składki – rocznej i miesięcznej.

Dla przedsiębiorców opłacających podatek dochodowy według stawki 19% roczną podstawę wymiaru stanowi osiągnięty w roku kalendarzowym dochód z działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 lutego 1992 r., pomniejszony o kwotę opłaconych w tym roku składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeśli nie zaliczono ich do kosztów uzyskania przychodów. Tak obliczona roczna podstawa wymiaru składki obowiązuje w roku składkowym, który przypada na okres między dniem 1 lutego danego roku a dniem 31 stycznia roku następnego³⁸. Jeśli wynik obliczenia wyniesie mniej niż minimalne miesięczne wynagrodzenie za pracę w całym roku podatkowym, roczną podstawę wymiaru składki będzie stanowił jego wysokość, przy czym kwotę tę oblicza się jako iloczyn liczby miesięcy w roku składkowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w pierwszym dniu roku składkowego (1 lutego danego roku kalendarzowego)³⁹.

Miesięczną podstawę wymiaru składki oblicza się natomiast według zasad określonych w nowo wprowadzonych przepisach art. 81 ust. 2c-2d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r., które regulują też zasady comiesięcznego opłacania składek⁴⁰. Także w tym przypadku obowiązuje zasada, na mocy której miesięczna podstawa wymiaru składki nie może być niższa niż kwota minimalnego wynagrodzenia, ale – w przeciwieństwie do zasad ustalania rocznej podstawy wymiaru składki – obowiązującego w dniu 1 stycznia danego roku kalendarzowego⁴¹.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na przepis przejściowy ustawy z dnia 29 października 2021 r. (art. 79), na mocy którego nowe zasady obliczania podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w art. 81 ust. 2c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. nie znajdują zastosowania do składki za styczeń 2022 r. Oznacza to, że składka za ten okres, płatna do dnia 21 lutego 2022 r., obliczona będzie według dotychczasowych zasad określenia podstawy jej wymiaru. Nowe zasady znajdą zastosowanie dopiero do składki należnej za luty 2022 r., płatnej do dnia 21 marca 2022 r. (20 marca przypada w niedzielę). Co również istotne, na potrzeby obliczenia miesięcznej podstawy wymiaru pierwszej składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacanej według nowych zasad podatnicy powinni przyjąć dochód z działalności gospodarczej uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, za który opłacana jest składka, a zatem w 2022 r. – za styczeń 2022 r.⁴²

Dla podatników, którzy wybiorą opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, również zachodzą zmiany w zasadach opłacania składki zdrowotnej. Także w ich przypadku wprowadzono zasadę obliczania rocznej i

miesięcznej podstawy wymiaru składki. Roczna podstawa wymiaru składki będzie wynosić odpowiednio:

- 1) 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego, łącznie z wypłatami z zysku, dla przychodów nieprzekraczających 60 tys. zł rocznie,
- 2) 100% dla przedziału 60-300 tys. zł,
- 3) 180% powyżej 300 tys. zł przychodu rocznie⁴³.

Podstawa miesięczna na potrzeby comiesięcznego obliczania składek będzie wyznaczana w analogiczny sposób⁴⁴.

Drugą istotną zmianą jest obniżenie stawek podatku dla przedstawicieli wybranych grup zawodowych⁴⁵.

Stosowanie art. 81 ust. 2i ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r., uprawniającego ubezpieczonego do zwrotu kwoty stanowiącej różnicę między sumą wpłaconych za poszczególne miesiące roku kalendarzowego składek na ubezpieczenie zdrowotne a roczną składką na ubezpieczenie zdrowotne ustaloną od rocznej podstawy określonej w ust. 2, 2b lub 2e, wymaga uwzględnienia przepisu przejściowego, tj. art. 80 ustawy z dnia 29 października 2021 r. Na jego mocy bowiem, regulacje te znajdują zastosowanie do składek na ubezpieczenie zdrowotne należnych za okres od dnia 1 stycznia 2022 r.

Podatnicy korzystający z obu powyższych form opodatkowania, jeśli przez cały poprzedni rok kalendarzowy prowadzili działalność gospodarczą i rozliczali się według dotychczasowych zasad, uregulowanych w art. 27, 30c lub 30ca ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. lub w ustawie z dnia 20 listopada 1998 r., będą mieli możliwość przyjęcia jako miesięcznej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne kwoty przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym, pomniejszonej o kwotę opłaconych w poprzednim roku kalendarzowym składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów lub odliczone od dochodu na podstawie ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. Wybór tej zasady łączy się z obowiązkiem stosowania jej przez cały rok kalendarzowy⁴⁶. Należy podkreślić, że w tym przypadku – w przeciwieństwie do podstawowego sposobu obliczania miesięcznej podstawy wymiaru składki według dochodu z roku bieżącego, uregulowanego w art. 81 ust. 2c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. – począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r. wielkością braną pod uwagę będzie przychód, a nie dochód z poprzedniego roku kalendarzowego.

Niezależnie od wyboru sposobu obliczenia miesięcznej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – składki te nie będą podlegały odliczeniu od podatku dochodowego w przypadku wyboru obu opisanych form opodatkowania⁴⁷.

9. Do dnia 21 lutego 2022 r. – obowiązek wpłacenia pierwszej zaliczki na podatek dochodowy za 2022 r. z zastosowaniem zmian w opodatkowaniu według zasad ogólnych

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. wprowadza zmiany w opodatkowaniu osób fizycznych według zasad ogólnych. Mimo że co do zasady będą one stosowane dopiero przy rozliczeniu rocznym za rok 2022, będą miały wpływ na obo-

wiązki podatników i płatników zobowiązanych do bieżącego śródrocznego wpłacania zaliczek na podatek dochodowy.

Pierwsza z tych zmian to podniesienie rocznej kwoty dochodów wolnej od podatku dla wszystkich podatników do poziomu 30 tys. zł oraz podwyższenie do 120 tys. zł progu dochodów, po którego przekroczeniu zastosowanie ma wyższa stawka podatkowa 32%⁴⁸.

Wspomniane wcześniej w artykule uchylenie art. 27b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. ma także znaczenie dla podatników rozliczających się według zasad ogólnych i również dla nich oznacza zakończenie możliwości odliczenia od podatku kwoty równoważnej maksymalnie 7,75% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wskutek zmiany treści przepisu art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r., o czym była mowa wyżej, składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosić będzie 9% podstawy jej wymiaru. Swoistą rekompensatą za tę zmianę jest wprowadzenie tzw. ulgi dla klasy średniej⁴⁹. Polega ona na pomniejszeniu podstawy obliczenia podatku, a uprawnieni do korzystania z niej są podatnicy osiągający przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy oraz pozarolniczej działalności gospodarczej. Wysokość ulgi obliczana jest według dwóch wzorów (wybór odpowiedniego warunkuje wysokość rocznych przychodów z ww. źródeł), których kształt uwzględnia zasadnicze czynniki wpływające na wysokość podatku z tych źródeł, przede wszystkim koszty pracownicze oraz składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, do których opłacania są obowiązani objęci ulgą podatnicy⁵⁰.

Powyższe zmiany w zakresie, w jakim będą wpływać na wysokość miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy, podatnicy wpłacający te zaliczki samodzielnie oraz płatnicy potrącający zaliczki z wynagrodzeń będą zobowiązani stosować od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 29 października 2021 r. (tj. od dnia 1 stycznia 2022 r.). Należy więc zwrócić ich uwagę przede wszystkim na zmiany w art. 32 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. (ust. 2b oraz ust. 3 tej ustawy w nowym brzmieniu, uchylenie ust. 3b⁵¹), zobowiązujące zakłady pracy do obliczania i pobierania w ciągu roku zaliczek na podatek dochodowy od osób, które uzyskują od tych zakładów m.in. przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej lub spółdzielczego stosunku pracy⁵², oraz zmiany w art. 44 przywołanej ustawy, zobowiązujące podatników osiągających dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej do wpłacania w ciągu roku podatkowego zaliczki bez wezwania. Termin wpłaty, określony w art. 44 ust. 1f ustawy z dnia 26 lipca 1991 r., nie ulega zmianie, a zatem w 2022 r. będzie to dzień 21 lutego.

10. Zakończenie – zestawienie zmian

Ze względu na ograniczenia objętościowe w niniejszym artykule nie ma możliwości omówienia wszystkich zmian wprowadzonych ustawą z dnia 29 października 2021 r. Skupiono się w pierwszej kolejności na tych modyfikacjach, na które podatnicy powinni zwrócić szczególną uwagę jeszcze przed końcem roku 2021 lub w pierwszych dniach roku 2022, ponieważ podejmowane przez nich decyzje i działania mogą determinować skutki podatkowe wynikające ze zmienionego stanu prawnego. W następnych opracowaniach, które będą

Tabela 1. Zestawienie zmian ze wskazaniem okresów, w których podatnik powinien wziąć pod uwagę ich skutki

Zmiana	Okres, w którym warto rozważyć zmianę	Przyczyny, dla których podatnik winien poświęcić jej uwagę, oraz doprecyzowanie terminu	Charakter skutków wywoływanych zmianą we wskazanym okresie/ momencie pod warunkiem uwzględnienia przez podatnika
Przeciwdziałanie szarej strefie w zatrudnieniu	Okres pozostały do końca roku 2021	Konsekwencje nielegalnego zatrudnienia oraz ukrywania wynagrodzenia będą surowsze od dnia 1 stycznia 2022 r.	Potencjalnie korzystne dla podatnika
Wykup samochodu poleasingowego	Okres pozostały do końca roku 2021	Nowe, mniej korzystne zasady wykupu dotyczą składników majątku nabytych po dniu 31 grudnia 2021 r.	Potencjalnie korzystne dla podatnika
Zmiany w opodatkowaniu przychodów z najmu nieruchomości	Okres pozostały do końca roku 2021	Wyłączenie możliwości uznania za koszty podatkowe odpisów amortyzacyjnych od budynków i lokali mieszkalnych oraz konieczność opodatkowania ryczałtowego dotyczy składników majątku nabytych lub wytworzonych od dnia 1 stycznia 2022 r.	Potencjalnie korzystne dla podatnika
Możliwość wspólnego rozliczenia się z podatku dochodowego przez nowożeńców z 2021 r.	Okres pozostały do końca roku 2021	Nowożeńcy z 2021 r. będą już w 2022 r. mieli możliwość skorzystania z instytucji wspólnego rozliczenia się małżonków za rok podatkowy 2021	Korzystne dla podatnika
Zmiany w zasadach tworzenia i funkcjonowania podatkowej grupy kapitałowej	Okres pozostały do końca roku 2021	Począwszy od dnia 1 stycznia 2022 r. utworzenie podatkowej grupy kapitałowej będzie podlegać złagodzonemu rygorom	Korzystne dla podatnika
Ulga na powrót	Okres pozostały do końca roku 2021	Z ulgi na powrót będą mogli skorzystać tylko podatnicy, którzy przenieśli swoje miejsce zamieszkania na terytorium RP po dniu 31 grudnia 2021 r.	Korzystne dla podatnika
Decyzja o opodatkowaniu ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych oraz zryczałtowaną stawką 19% i 5%; decyzja o dalszym korzystaniu z tych form opodatkowania	Okres pozostały do końca roku 2021; 21 lutego 2022 r.; 21 marca 2022 r.	Zmiany w zasadach obliczania, opłacania i odliczania od dochodu składki zdrowotnej; dla podatników rozliczających się podatkiem według zryczałtowanej stawki w wysokości 19% i 5% szczególne zasady obliczenia miesięcznej podstawy wymiaru składki za styczeń 2022 r. (płatnej do dnia 21 lutego 2022 r.) oraz stosowanie nowych zasad dla nich i pozostałych podatników, począwszy od składki za luty 2022 r. (płatnej do dnia 21 marca 2022 r.)	Wiążące po upływie wskazanego okresu/po wskazanym dniu
Obowiązek wpłacenia pierwszej zaliczki na podatek dochodowy za 2022 r. z zastosowaniem zmian w opodatkowaniu według zasad ogólnych	21 lutego 2022 r.	Zmiany w opodatkowaniu na zasadach ogólnych (kwota wolna od podatku, próg podatkowy, zniesienie odliczania opłaconej składki zdrowotnej od podatku, tzw. ulga dla klasy średniej)	Wiążące po wskazanym dniu

Źródło: opracowanie własne.

się ukazywać w pierwszym kwartale 2022 r., autorzy niniejszego artykułu skupią uwagę na kolejnych zmianach, których treść zaczną współkształtować sytuację podatnika w nadchodzącym roku.

Przypisy

¹ Dz.U. poz. 2105, dalej: ustawa z dnia 29 października 2021 r.

² Tamże, art. 89 zdanie pierwsze.

³ Tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1128 ze zm., dalej: ustawa z dnia 26 lipca 1991 r.

⁴ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 1532, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/A8566521AD17EECE-C125874A006F1417/%24File/1532-uzas.docx>, s. 114, dostęp: 12.11.2021, dalej: uzasadnienie.

⁵ Przepisem art. 1 pkt 10 lit. b tiret trzecie ustawy z dnia 29 października 2021 r.

- ⁶ Tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm., dalej: ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. Pełne brzmienie przepisu to: „wartość pracy osoby zatrudnionej nielegalnie w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1100, 1162 i 1621) ustalona za każdy miesiąc, w którym zostało stwierdzone nielegalne zatrudnienie, w wysokości równowartości minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym miesiącu na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2020 r. poz. 2207), przy czym przychód powstaje na dzień stwierdzenia nielegalnego zatrudnienia”.
- ⁷ Art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r.
- ⁸ Dodany tym samym przepisem ustawy z dnia 29 października 2021 r. (art. 1 pkt 10 lit. b tiret trzecie) w brzmieniu: „wartość przychodu pracownika, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 151” odsyła do – dodanego art. 1 pkt 13 lit. a tiret trzynaste – art. 21 ust. 1 pkt 151 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. w brzmieniu: „przychody pracownika z tytułu nielegalnego zatrudnienia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz przychody pracownika w części, w jakiej pracodawca nie ujawnił ich właściwym organom państwowym”.
- ⁹ Na mocy art. 1 pkt 10 lit. c ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ¹⁰ „Przychód, o którym mowa w ust. 2 pkt 20, ustala się także w przypadku, gdy wynagrodzenie z tytułu nielegalnego zatrudnienia zostało faktycznie wypłacone osobie nielegalnie zatrudnionej”.
- ¹¹ Dodane przez art. 1 pkt 23 lit. a ustawy z dnia 29 października 2021 r. w brzmieniu:
 „55c) wypłaconych, dokonanych lub postawionych do dyspozycji wypłat, świadczeń oraz innych należności z tytułu nielegalnego zatrudnienia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz wypłaconego pracownikowi wynagrodzenia w części, w jakiej pracodawca nie ujawnił ich właściwym organom państwowym;
 55d) opłaconych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w art. 16 ust. 1e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych”.
- ¹² Nowy art. 16 ust. 1e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.). Dodany na mocy art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 29 października 2021 r. w brzmieniu: „W przypadku stwierdzenia nielegalnego zatrudnienia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1100, 1162 i 1621) lub zaniżenia podstawy wymiaru składek pracowników, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe od wynagrodzenia z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz od części nieujawnionego wynagrodzenia nie obciążają ubezpieczonego i opłacane są w całości z własnych środków przez płatnika składek”.
- ¹³ Nowy art. 86 ust. 1 pkt 15a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm., dalej: ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r.) w brzmieniu: „osób, o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 151 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, od części wynagrodzenia, które podlega zwolnieniu od podatku dochodowego, opłaca pracodawca”. Dodany na podstawie art. 15 pkt 10 ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ¹⁴ Tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1800 ze zm., dalej: ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. Zmiana polega na dodaniu przepisów: art. 12 ust. 1 pkt 13-14 (art. 2 pkt 27 lit. a tiret ósme ustawy z dnia 29 października 2021 r.), art. 12 ust. 3n (art. 2 pkt 27 lit. d ustawy z dnia 29 października 2021 r.) oraz art. 16 ust. 1 pkt 57c-57d (art. 2 pkt 31 tiret czwarte ustawy z dnia 29 października 2021 r.).
- ¹⁵ Zob. np. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 23 lutego 2015 r., I SA/GI 1028/14, LEX nr 1653682; interpretacje indywidualne: Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 25 czerwca 2015 r., IPPB1/4511-469/15-2/ES, <https://sip.mf.gov.pl/faces/views/szczegoly/szczegoly-interpretacji-indywidualnej.xhtml?dokumentId=430754>, dostęp: 26.11.2021; Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z dnia 5 stycznia 2017 r., 1061-IPTPB1.4511.895.2016.2.KU, <https://sip.mf.gov.pl/faces/views/szczegoly/szczegoly-interpretacji-indywidualnej.xhtml?dokumentId=495263>, dostęp: 26.11.2021.
- ¹⁶ Zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r.: uchylene art. 22b ust. 1 pkt 1 i 3; zmiana brzmienia art. 22c pkt 2 na: „budynek mieszkalny wraz ze znajdującymi się w nich dźwigami, lokale mieszkalne stanowiące odrębną nieruchomość, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej, służące prowadzonej działalności gospodarczej lub wydzierżawiane albo wynajmowane na podstawie umowy” (art. 1 pkt 15 i 16 ustawy z dnia 29 października 2021 r.); Zmiany w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r.: uchylene art. 16b ust. 1 pkt 1 i 3; dodanie art. 16c pkt 2a w brzmieniu: „budynek mieszkalny, lokale mieszkalne stanowiące odrębną nieruchomość, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej” (art. 2 pkt 32 i 33 ustawy z dnia 29 października 2021 r.).
- ¹⁷ Art. 10 ust. 6 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 6 lit. e ustawy z dnia 29 października 2021 r.: „Dochody osiągnięte przez podatników ze źródła, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 6, są opodatkowane w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, na zasadach określonych w ustawie o zryczałtowanym podatku dochodowym”.
- Pozostałe zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r., jak również w ustawie z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1993, dalej: ustawa z dnia 20 listopada 1998 r.) mają charakter dostosowawczy i redakcyjny. Dotyczą m.in. przepisów o wspólnym opodatkowaniu małżonków i wyboru opodatkowania ryczałtem przez tylko jednego z nich (w tej kwestii zob. także art. 50 ustawy z dnia 29 października 2021 r.), zasad opłacania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy od dochodów z najmu lub dzierżawy oraz przepisów o możliwości wyboru formy opodatkowania (Uzasadnienie, dok. cyt., s. 131-133).
- ¹⁸ Art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20 listopada 1998 r.
- ¹⁹ Art. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 29 października 2021 r. zmieniającej brzmienie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r., a także przepis przejściowy – art. 70 ust. 1 pkt 1.
- ²⁰ Art. 1 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 29 października 2021 r. uchylający art. 6 ust. 4-4b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r.
- ²¹ Szczegółowe zasady odliczenia reguluje art. 27ea ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. dodany przez art. 1 pkt 49 ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²² Zmiana brzmienia art. 6a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. na mocy art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²³ Nowy rozdział 5b ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. (art. 24m-24p) dodany przez art. 2 pkt 54 ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²⁴ Nowe brzmienie art. 1a ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. na mocy art. 2 pkt 2 lit. a tiret pierwsze ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²⁵ Skreślenie art. 1a ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. na mocy art. 2 pkt 2 lit. a tiret pierwsze ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²⁶ Nowe brzmienie art. 1a ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. nadane przez art. 2 pkt 2 lit. a tiret drugie ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²⁷ Skreślenie art. 1a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. przez art. 2 pkt 2 lit. a tiret trzecie ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²⁸ Nowe brzmienie art. 1a ust. 6 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. nadane przez art. 2 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ²⁹ Nowe brzmienie art. 1a ust. 9 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. nadane przez art. 2 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ³⁰ Art. 59 ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ³¹ Nowy art. 1a ust. 14a ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. dodany przez art. 2 pkt 2 lit. h ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ³² Dodany przez art. 1 pkt 13 lit. a tiret trzynaste ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ³³ Dodatkowe przesłanki warunkujące możliwość skorzystania ze zwolnienia o charakterze podmiotowym ustanowiono – na mocy art. 1 pkt 13 lit. h ustawy z dnia 29 października 2021 r. – w ust. 43 dodanym do art. 21 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r.:
- 1) podatnik po przeniesieniu musi podlegać nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu na terytorium RP,
 - 2) nie może mieć miejsca zamieszkania na terytorium RP przez 3 lata kalendarzowe bezpośrednio poprzedzające rok zmiany miejsca zamieszkania ani przez okres od początku roku, w którym zmienił miejsce zamieszkania, do dnia poprzedzającego dzień zmiany miejsca zamieszkania,
 - 3) ponadto podatnik musi spełnić jeden z poniższych warunków:

- a) posiadać obywatelstwo polskie, Kartę Polaka lub obywatelstwo innego niż RP państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, lub obywatelstwo szwajcarskie,
- b) mieć nieprzerwanie miejsce zamieszkania w okresie wspomnianym wyżej w jednym z państw wymienionych w art. 21 ust. 43 pkt 3 lit. B,
- c) miał miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nieprzerwanie przez co najmniej 5 lat kalendarzowych poprzedzających okres, o którym mowa w pkt 2,
- 5) posiadać certyfikat rezydencji lub inny dowód dokumentujący miejsce zamieszkania dla celów podatkowych w okresie niezbędnym do ustalenia prawa do zwolnienia oraz
- 6) uprzednio nie korzystać z tego zwolnienia (z ulgi na powrót można skorzystać tylko raz).
- ³⁴ Art. 32 ust. 1g-1h ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. dodany przez art. 1 pkt 62 lit. e ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ³⁵ Przy założeniu, że pierwsze przychody z tych tytułów podatkowy osiągną w styczniu 2022 r., będzie to nadal 20 lutego (w 2022 r. – 21 lutego, ponieważ 20 lutego przypada w niedzielę). Zob. art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 listopada 1998 r.
- ³⁶ Art. 79a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. dodany przez art. 15 pkt 5 ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ³⁷ Nowe brzmienie art. 79 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. nadane przez art. 15 pkt 4 ustawy z dnia 29 października 2021 r. Zmiana ta wynika de facto także z opisanych poniżej zasad obliczenia wpłacanej comiesięcznie składki – przedsiębiorca zobowiązany do opłacania składki co miesiąc powinien za podstawę jej wymiaru przyjąć dochód osiągnięty w miesiącu poprzednim; siłą rzeczy kwota pierwszej i/lub ostatniej składki może być niższa, jeśli rozpoczął on lub zakończył działalność innego dnia niż dzień początkowy i/lub ostatni dzień miesiąca.
- ³⁸ Art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. w brzmieniu nadanym przez art. 15 pkt 6 lit. a ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ³⁹ Art. 81 ust. 2b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. w brzmieniu nadanym przez art. 15 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁴⁰ Art. 81 ust. 2c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. w brzmieniu nadanym przez art. 15 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁴¹ Art. 81 ust. 2d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. w brzmieniu nadanym przez art. 15 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na fakt, że dzień 1 stycznia roku składkowego przypada pod koniec tego okresu, rok składkowy rozpoczyna się bowiem w dniu 1 lutego roku kalendarzowego, a kończy w dniu 31 stycznia następnego roku kalendarzowego. W przypadku opłacania składek bliskich „granicznej” wysokości (jednej dwunastej rocznej podstawy wymiaru obliczonej według art. 79a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. lub minimalnej miesięcznej podstawy wymiaru obliczonej według art. 79a ust. 1 pkt 1 oraz art. 81 ust. 2d w brzmieniu z dnia 1 stycznia 2022 r.) może się okazać, że wzrost wynagrodzenia minimalnego na kolejny rok kalendarzowy (co może nastąpić w dniu 1 stycznia – ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 2207) spowoduje wzrost składki za ostatni miesiąc roku składkowego wskutek mechanizmu z art. 81 ust. 2d ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r., jeśli w dniu 1 stycznia kolejnego roku kalendarzowego wzrośnie obowiązująca kwota minimalnego wynagrodzenia. Wzrost taki będzie miał znaczenie jedynie dla wpłaty za 12. miesiąc roku składkowego (w przykładzie – styczeń 2023 r.). Wyrażenie „1 stycznia roku składkowego” z art. 79a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. należy pojmować jako odnoszące się – w podanym przykładzie – do dnia 1 stycznia 2023 r. (w 12. miesiącu „roku składkowego”). Między art. 79a ust. 1 pkt 1 oraz art. 81 ust. 2d tej ustawy, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 29 października 2021 r., występuje różnica terminologiczna – pierwszy stanowi o kwocie minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia „roku składkowego”, a drugi – o kwocie minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia „danego roku”. Na podstawie wykładni funkcjonalnej (B. Brzeziński, *Wykładnia prawa podatkowego*, Gdańsk 2013, s. 88) przyjąć należy, że przepisy te nie odnoszą się do tego samego dnia i że w drugim przypadku chodzi o „dany rok kalendarzowy”. Nie jest bowiem możliwe poznanie z pewnością wymaganą przy obliczeniu podstawy wymiaru składki kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 stycznia „danego roku składkowego”.

- Dzień ten przypada na kolejny – w stosunku do 11 z 12 miesięcy „danego roku składkowego” – rok kalendarzowy. Między sposobem obliczenia miesięcznej podstawy wymiaru składki na podstawie art. 79a ust. 1 pkt 1 oraz art. 81 ust. 2c-2d występuje więc wskutek tego różnica. Przedsiębiorcy przez 11 miesięcy w roku kalendarzowym (stanowiących zarazem większość „roku składkowego”) za wielkość na potrzeby obliczenia miesięcznej podstawy wymiaru składki powinni przyjmować kwotę minimalnego wynagrodzenia z dnia 1 stycznia poprzedniego roku składkowego, który kończy się w dniu 31 stycznia „danego roku kalendarzowego”. Przyjęcie odmiennej interpretacji wiązałoby się z twierdzeniem, że np. w 2022 r. przedsiębiorcy za podstawę obliczeń powinni przyjmować kwotę minimalnego wynagrodzenia z dnia 1 stycznia 2023 r., co należy odrzucić jako interpretację *ad absurdum*. Zarazem art. 79a ust. 1 pkt 2, wprowadzający mechanizm podwyższający minimalną roczną podstawę wymiaru składki, odnosi się do pierwszego dnia roku składkowego, a zatem dnia 1 lutego 2022 r. w podanym przykładzie. Ewentualne różnice między kwotą opłaconych w roku składkowym składek miesięcznych i składką roczną powinny podlegać korekcie w terminie wskazanym w art. 81 ust. 2y (dodany na mocy art. 15 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.) lub zwrotowi na podstawie art. 81 ust. 2i oraz 2m-2x. Dodać warto również, że w 2022 r. przedsiębiorcy stosujący nowe zasady po raz pierwszy powinni na potrzeby stosowania art. 81 ust. 2c-2d przyjąć dzień 1 stycznia 2022 r. (z ostatniego miesiąca „kończącego się roku składkowego” według nowych przepisów), a na potrzeby stosowania art. 79a ust. 1 pkt 1 – dzień 1 stycznia 2023 r.
- ⁴² Art. 81 ust. 2c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r.
- ⁴³ Nowy art. 81 ust. 2e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. dodany przez art. 15 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁴⁴ Nowy art. 81 ust. 2f ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. dodany przez art. 15 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁴⁵ Stawki te będą wynosić:
- 1) 14% dla przychodów ze świadczenia usług:
 - a) w zakresie opieki zdrowotnej (PKWiU dział 86),
 - b) architektonicznych i inżynierskich (PKWiU dział 71),
 - c) w zakresie specjalistycznego projektowania (PKWiU 74.1) (art. 12 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. dodany przez art. 15 pkt 8 ustawy z dnia 29 października 2021 r.);
 - 2) 12% dla przychodów ze świadczenia usług:
 - a) związanych z wydawaniem:
 - pakietów gier komputerowych (PKWiU ex 58.21.10.0), z wyłączeniem publikowania gier komputerowych w trybie on-line,
 - pakietów oprogramowania systemowego (PKWiU 58.29.1),
 - pakietów oprogramowania użytkowego (PKWiU 58.29.2),
 - oprogramowania komputerowego pobieranego z Internetu (PKWiU ex 58.29.3), z wyłączeniem pobierania oprogramowania w trybie on-line,
 - b) związanych z doradztwem w zakresie sprzętu komputerowego (PKWiU 62.02.10.0), związanych z oprogramowaniem (PKWiU ex 62.01.1), objętych grupowaniem „Oryginały oprogramowania komputerowego” (PKWiU 62.01.2), związanych z doradztwem w zakresie oprogramowania (PKWiU ex 62.02), w zakresie instalowania oprogramowania (PKWiU ex 62.09.20.0) oraz związanych z zarządzaniem siecią i systemami informatycznymi (PKWiU 62.03.1) (art. 12 ust. 1 pkt 2b ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. dodany przez art. 15 pkt 8 ustawy z dnia 29 października 2021 r.).
- ⁴⁶ Nowy art. 81 ust. 2h ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. dodany przez art. 15 pkt 6 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁴⁷ Uchylenie art. 27b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. na mocy art. 1 pkt 48 ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁴⁸ Zmiana treści art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. na mocy art. 1 pkt 47 lit. a ustawy z dnia 29 października 2021 r. oraz uchylenie art. 27 ust. 1a-1b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. na mocy art. 1 pkt 47 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁴⁹ Dodanie art. 27 ust. 4a-4c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. (art. 1 pkt 40 lit. b ustawy z dnia 29 października 2021 r.), art. 32 ust. 2a-2b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. (art. 1 pkt 62 lit. f ustawy z dnia 29 października 2021 r.) oraz art. 44 ust. 3aa-3ab ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. (art. 1 pkt 73 lit. e ustawy z dnia 29 października 2021 r.).
- ⁵⁰ Uzasadnienie, dok. cyt., s. 6-8.

- ⁵¹ A także na uchylene art. 32 ust. 3b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. na mocy art. 1 pkt 62 lit. h ustawy z dnia 29 października 2021 r.
- ⁵² W tym miejscu należy dodać, że podatnicy, z których wynagrodzeń będą potrącane zaliczki według nowych zasad, nie są zobowiązani składać nowych oświadczeń, o których mowa w art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. – art. 32 ust. 3a nie ulega zmianie.

Bibliografia

Literatura

Brzeziński B., *Wykładnia prawa podatkowego*, Gdańsk 2013.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 2207.
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.
- Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1800 ze zm.
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm.
- Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1993.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1128 ze zm.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.

Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 2105.

Orzecnictwo

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 23 lutego 2015 r., I SA/GI 1028/14, LEX nr 1653682.

Interpretacje indywidualne

Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z dnia 5 stycznia 2017 r., 1061-IPTPB1.4511.895.2016.2.KU, <https://sip.mf.gov.pl/faces/views/szczegoly/szczegoly-interpretacji-indywidualnej.xhtml?dokumentId=495263>, dostęp: 26.11.2021.

Interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 25 czerwca 2015 r., IPPB1/4511-469/15-2/ES, <https://sip.mf.gov.pl/faces/views/szczegoly/szczegoly-interpretacji-indywidualnej.xhtml?dokumentId=430754>, dostęp: 26.11.2021.

Inne źródła

Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 1532, <https://orka.sejm.gov.pl/Druki9ka.nsf/0/A8566521AD17EECE-C125874A006F1417/%24File/1532-uzas.docx>, dostęp: 12.11.2021.